

TIPS VOOR ELKE LEVENSFASE

Plannen geeft vrijheid

Het plannen van financiën is niet ieders hobby, maar levert wel meer vrijheid op. Financiële aandachtspunten voor verschillende levensfasen.

TEKST PAUL VAN DER KWAST ILLUSTRATIES WIJTZE VALKEMA

De auteur van dit artikel is een voormalig journalist die zich heeft omgeschoold tot financieel planner. Hij is aangesloten bij de Vereniging van Onafhankelijke Financieel Planners (VOFP).

VEEL MENSEN GENIETEN

ervan om hun vakantie te plannen. De voorpret is soms leuker dan de vakantie zelf. Het plannen van financiën is veel minder populair. Begrijpelijk, want het kan betekenen dat je op korte termijn minder kunt uitgeven aan leuke dingen. Bovendien krijgen velen het al benauwd bij de gedachte zich te moeten verdiepen in belastingregels of in de kleine lettertjes bij hun pensioen of hypotheek.

Toch zijn er goede redenen om af en toe stil te staan bij je geldzaken. Plannen is belangrijker geworden, omdat je steeds meer zelf moet regelen. In de jaren 60 was bijna iedereen in loondienst en was een goede pensioenregeling via de werkgever vanzelfsprekend. Dat is tegenwoordig niet meer zo. Ook bij ontslag, ziekte, overlijden van de partner of het vinden van een huis moet je meer dan voorheen zelf zaken regelen. Per levensfase zetten we de belangrijkste op een rij.

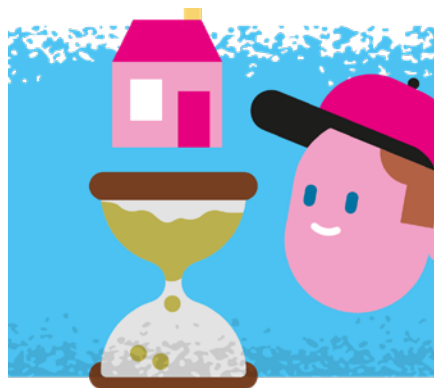
20 – 30 jaar: werk

Bij een nieuwe baan kijken de meeste mensen vooral naar het nieuwe brutojaarsalaris. Terwijl een groot deel van de beloning hem vaak zit in de secundaire arbeidsvoorwaarden, met name de pensioenregeling. De meeste werknemers bouwen bij een pensioenfonds of -verzekeraar een enorm kapitaal aan pensioen-

rechten op (dit heet pensioen opbouwen in de tweede pijler). Hierbij betaalt de werkgever vaak de helft of meer van de premie. Wie in zijn leven gemiddeld anderhalf keer modaal heeft verdiend, heeft op de pensioendatum al gauw €0,5 miljoen aan pensioen opgebouwd. Maar soms is een pensioenregeling karig of bouw je helemaal geen pensioen op. Een belangrijk punt dus om op te letten. Zelf pensioen opbouwen kan met een lijfrente (dit heet pensioen in de derde pijler), maar simpel is dat niet. Het lijkt wel of de wetgever het expres ingewikkeld heeft gemaakt, met begrippen als jaar-ruimte, inhaalruimte en factor A. Bovendien mag je in de derde pijler vaak minder kapitaal opbouwen dan in de tweede, omdat de jaarinleg gemaximeerd is op 13,3% van de pensioengrondslag. In de tweede pijler kan dit percentage oplopen tot meer dan 25%. Het demissionaire kabinet stelt overigens voor om bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel de maximuminleg in de derde pijler te verhogen van 13,3 naar 30% van de pensioengrondslag. Veel jonge werkenden combineren de opbouw van een lijfrente met box 3-beleggen. In box 3 betaal je belasting boven de vrijstelling van €50.000 per persoon (het dubbele voor fiscaal partners). Daar staat tegenover dat je je niet hoeft te houden aan de fiscale regels van een lijfrente. Met de beleggingsopbrengst kun je dus ook een sabbatical, vakantiehuis of eerder stoppen met werken financieren. Met een lijfrente kan dat niet: die mag pas ingaan vanaf je AOW-leeftijd, enkele uitzonderingen daargelaten.

Box 3-beleggen is ook mogelijk voor een vakantiehuis, sabbatical of vroegpensioen

► **VOORBEELD** Cindy werkt bij een start-up en verdient per jaar €40.000 bruto. Haar werkgever heeft geen pensioenregeling. Daarom kiest ze voor pensioenbeleggen in box 1 (via BrightPensioen) en beleggen in box 3 (via Saxo Bank). Cindy's jaarruimte is volgens **berekenhet.nl** €3635. Dat is 13,3% van de pensioengrondslag, in haar geval ruim 9% van het brutojaarsalaris. Ze stopt daarom elke maand €300 in een lijfrente bij BrightPensioen. Daarnaast stopt ze bij de Saxo Bank elke maand €100 in een etf (*exchange traded fund*). Cindy heeft gehoord dat werkgevers vaak de helft tot tweederde van de pensioenpremie voor medewerkers betalen. Daarom wil ze bij het volgende functioneringsgesprek vragen om een salarisverhoging van 6% – dat is tweederde van haar inleg bij BrightPensioen.

20 – 30 jaar: huis

Voor veel twintigers en dertigers is het vinden van woonruimte financieel doel nummer 1. Dat valt niet mee op de oververhitte huizenmarkt. Om de stijging van huizenprijzen te beperken en financiële problemen bij huizenbezitters te voorkomen, zijn de leennormen de afgelopen jaren strenger geworden. Dat raakt vooral

jongeren. Zij kunnen namelijk nog maar maximaal de koopsom van hun nieuwe huis lenen. De 'kosten koper' moeten ze altijd zelf inleggen. De maximale lening wordt verder beperkt doordat banken verplicht zijn om rekening te houden met lopende schulden. Zelfs de mogelijkheid om rood te staan bij de bank of met een creditcard verlaagt de leencapaciteit. Onlangs is bekendgemaakt dat het demissionaire kabinet het AFM-advies om studieschulden voortaan te registreren bij het Bureau Kredietregistratie (BKR) niet overneemt. Maar vraagt een bank ernaar, dan word je geacht ze te melden. Als je de komende jaren een huis wilt kopen, is het slim om daar alvast voor te sparen. In de eerste plaats voor het betalen van de 'kosten koper'. Verder is sparen handig als je je nieuwe huis wilt verbouwen of een tuin wilt aanleggen.

► **VOORBEELD** Steven en Aylin (beiden 28) willen een appartement van maximaal €250.000 kopen. Omdat ze starters zijn en het appartement minder gaat kosten dan €400.000, betalen ze geen overdrachtsbelasting. Aylin heeft een studieschuld van €25.000. Op basis van het gezamenlijke inkomen kunnen ze maximaal €210.000 lenen. Zonder Aylin's studieschuld zouden ze €260.000 kunnen lenen. De ouders van Steven hebben een flinke overwaarde op hun huis en een kleine hypotheek. Die kunnen ze daarom makkelijk verhogen met €250.000. Door dit bedrag uit te lenen aan Steven en Aylin via een familiebankconstructie, zijn zij niet afhankelijk van de hypotheeknormen waaraan banken zich moeten houden. De afsluitkosten die de ouders hebben, betalen Steven en Aylin terug. De rente die de ouders aan de bank betalen, is niet aftrekbaar.

30 – 40 jaar: kinderen

En dan komen er misschien kinderen en wordt alles anders. Hoe verdeel je de taken? Als je allebei in deeltijd gaat werken, heeft dat mogelijk gevolgen voor de loopbaan en de pensioenopbouw.

Het aantal uren waarvoor je recht hebt op kinderopvangtoeslag, hangt onder meer af van de minst werkende. Hoe meer uren die werkt, hoe hoger de toeslag. Het kan daarom lonen om allebei minder te gaan werken, in plaats van dat één ouder uren inlevert. Op belastingdienst.nl/rekenhulpen/toeslagen maak je proefberekeningen voor alle toeslagen. Vooral bij kinderen is het belangrijk om ook het inkomen te controleren als een van de ouders overlijdt. Bijna altijd heeft de achterblijvende ouder recht op een levenslang partnerpensioen. Maar veel pensioenregelingen zijn de afgelopen jaren versoberd.

Op mijnpensioenoverzicht.nl (inloggen met DigiD) kun je de hoogte van je eigen pensioen checken. Ook zie je wat je partner en je kinderen aan nabestaandenpensioenen krijgen als je er niet meer bent. Ver-

Steeds meer mensen kiezen ervoor om geleidelijk te stoppen met werken

der vind je daar de hoogte van het nabestaandenpensioen als je wordt ontslagen of je baan opzegt. Dat kan tegenvallen, want bij veel pensioenregelingen is er dan geen of een heel laag nabestaandenpensioen. Je kun dit deels compenseren door een deel van je eigen pensioen om te ruilen in een nabestaandenpensioen als je uit dienst gaat. Je krijgt dan zelf een lager pensioen, maar je nabestaanden blijven dan verzekerd van een uitkering. Let op: als je niet getrouwd bent of geen geregistreerde partnerschap hebt, moet je zelf je partner aanmelden voor partnerpensioenen. Anders krijgt je partner helemaal niets.

Omdat nabestaandenpensioen onzeker is en voortdurend verandert, sluiten veel werknemers zelf een overlijdensrisicoverzekering (orv) af. Dan wordt er na overlijden een bedrag ineens uitgekeerd. Daarmee kan de achtergebleven partner de hypotheek aflossen en/of de kosten van de kinderen betalen. Orv's zijn eenvoudig via internet af te sluiten. Verder zijn ze een stuk betaalbaarder geworden, want de premies van nieuwe orv's zijn de afgelopen jaren flink gedaald.

► **VOORBEELD** Hans en Thea hebben twee schoolgaande kinderen. Thea is in loondienst en wil voor zichzelf beginnen. Zij heeft €15.000 aan pensioen opgebouwd. Als zij nu zou overlijden, krijgt Hans een levenslang nabestaandenpensioen van €24.000 per jaar. Maar als Thea ontslag neemt en voor zichzelf begint, krijgt Hans niets. Thea besluit daarom een deel van haar pensioen om te ruilen in partnerpensioenen voor Hans. Zelf krijgt zij dan nog maar €13.200 pensioen. Als zij overlijdt, krijgt Hans tot zijn AOW-datum een partnerpensioen van €9500. Daarnaast sluit het stel op elkaars leven voor 10 jaar een lineair dalende orv van €200.000 af. Deze eindigt als hun jongste dochter 19 jaar wordt. De jaarpremie is €120 per persoon.

40 – 60 jaar: kapitaal opbouwen

Als je geld overhoudt, wil je daar waarschijnlijk iets mee doen. Bijvoorbeeld vermogen opbouwen om eerder te kunnen stoppen met werken. Bij de bank wordt het geld door de inflatie, vermogensbelasting en mogelijk negatieve rente in rap tempo minder waard. Het ligt daarom het meest voor de hand om ermee te beleggen. Dit brengt risico's met zich mee, maar die kun je tot op zekere hoogte beperken. Dat doe je door je beleggingen te spreiden via een wereldwijd beleggings- of indexfonds. Door elke maand automatisch een vast bedrag over te boeken, laat je je bovendien niet beïnvloeden door economisch en politiek nieuws. Dat is goed, want het is al lang en breed aangetoond dat het vrijwel onmogelijk is om de markt te voorspellen.

► **VOORBEELD** Pieter belegt elke maand €250 in indexfondsen (etf's) bij Brand New Day. Om te voorkomen dat een beurscrash een deel van de koerswinst in de laatste jaren voor zijn pensioen tenietdoet, biedt Brand New Day aan klanten lifecycle beleggen aan. Hierbij wordt het risico op een gegeven moment geleidelijk afgebouwd door aandelen om te ruilen voor obligaties.

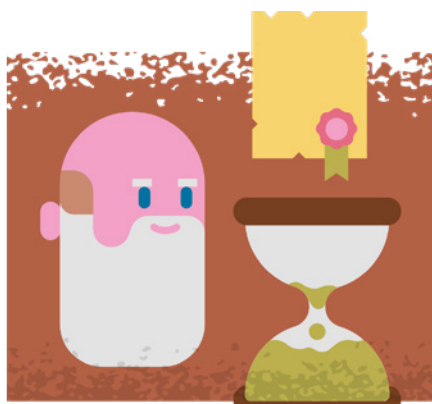

60 – 70 jaar: pensioen

Hoewel dit erg laat is, beginnen de meesten pas rond hun 60e jaar na te denken over hun pensioen. Sommigen willen dan al helemaal stoppen, maar een toenemend aantal mensen werkt geleidelijk toe naar pensionering. Daarbij worden ze soms geholpen door de werkgever. Die biedt 60-plussers dan bijvoorbeeld een 80-90-100-regeling aan. In dat geval werk je nog maar 80% van het oude aantal uren, krijg je 90% van het oude salaris en gaat de pensioenopbouw voor 100% door. Anderen kiezen ervoor minder te gaan werken en de lagere inkomsten aan te vullen met deeltijdpensioen. Nadeel daarvan is dat je over het eerder uitgekeerde pensioen 37,10% belasting betaalt. Het lage tarief van 19,20% voor AOW'ers (over de eerste €35.130) krijg je dus niet.

► **VOORBEELD** Karl en Carla (allebei 60 jaar) werken in de zorg en willen minder gaan werken. Hun kinderen zijn inmiddels het huis uit. Op de site van hun Pensioenfonds Zorg en Welzijn (Pfwz) lezen ze dat deelnemers geboren voor 1965 vanaf hun 55e helemaal of gedeeltelijk met pensioen kunnen gaan. Zo kunnen ze beiden drie in plaats van vier dagen werken en hun salaris aanvullen met deeltijdpensioen. Omdat ze meer dan vijf jaar voor hun AOW-datum zitten, moeten ze wel een

intentieverklaring ondertekenen. Daarin beloven ze dat ze niet van plan zijn om in de toekomst weer meer te gaan werken. Doen ze dat toch, dan kan de Belastingdienst het hele pensioen als afgekocht beschouwen. Het wordt dan in één keer belast met inkomstenbelasting plus 20% revisierente. Deze sanctie geldt tijdelijk niet voor mensen die extra in de zorg werken vanwege de coronacrisis.

70 en ouder: nalaten

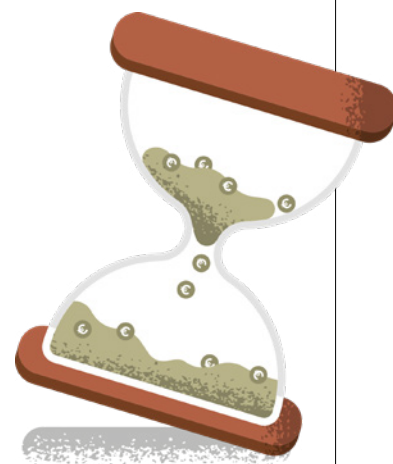
Met een goede nalatenschapsplanning kun je je erfgenamen geld besparen. Schenken is een simpele manier om je nalatenschap te verkleinen. Zelfs als over de gift schenkbelasting moet worden betaald, is dat soms voordeliger dan alles pas na je overlijden over te hevelen. Want dan is een deel van je nalatenschap misschien belast tegen een hoger tarief.

► **VOORBEELD** Heleen (81) is weduwe en heeft twee zoons (45 en 47 jaar). Ze heeft een hypotheekvrij huis en €300.000 op de bank staan. Van haar pensioen kan ze prima leven. Elk jaar geeft Heleen ruim €5000 aan haar kinderen. Dit valt binnen de schen-

kingsvrijstelling. Meer wil ze niet geven vanwege schenkbelasting.

Na een gesprek met haar belastingconsulent verandert Heleen van mening. Die vertelt haar dat haar spaargeld minder waard wordt door inflatie en box 3-heffing, terwijl haar kinderen het geld nu goed kunnen gebruiken.

Heleen besluit de komende jaren jaarlijks €20.000 per kind te schenken. Haar zoons betalen boven de vrijstelling 10% schenkbelasting. Per persoon komt dat neer op bijna €1400. Door te schenken tegen 10% schenkbelasting, voorkomt Heleen dat over die €20.000 na haar overlijden 20% erfbelasting is verschuldigd. Bovendien is 'schenken met de warme hand' leuker dan nalaten met de koude hand. Wel wil ze €50.000 overhouden voor eventuele zorg en hulp in de huishouding. ●

AAN DE SLAG

i Wil je je eigen financiën voor een bepaalde levensfase in kaart brengen? Op geldgids.nu/aandeslag staan rekentools die je daarbij helpen.